

HOMÉR - ODYSSEA

LITERÁRNÍ TEORIE

Literární druh a žánr:

starořecký hrdinský epos (poezie, epika)

Literární směr:

vznik nejspíše v 8. století př.n.l. - jde o nejstarší dochované dílo evropské literatury

Slovní zásoba:

archaický jazyk – stará iónština; mytologické prvky

Rytmus, verš, rým:

převažuje daktylský hexametr

Vypravěč:

vypravěčem je sám autor – vnější nezávislý pozorovatel děje (-er forma)

Postavy:

ODYSSEUS: ithacký král a účastník Trojské války; manžel Penélopy; nezdolný hrdina; PÉNELOPÉ: věrná a milující Odysseova manželka;

TELEMACHOS: Odysseův syn

Děj:

ithacký král Odysseus se vrací z Trojské války → po cestě si však znepřátelí boha moří Poseidona, který se rozhodne zmařit Odysseovi návrat → Odyssea potkávají různé nepříjemnosti → porazí příšeru Skyllu, podaří se mu přelstít kouzelnici Kírké a dostává se i do podsvětí → po 10 letech útrap a různých dobrodružství se mu i díky jeho patronce, bohyni Athéně, podaří dostat se domů → tam sice nachází svou věrnou ženu Pénélope, ale dům je obležen jejími nápadníky → spolu se synem všechny nápadníky pozabíjí a znovu se ujme trůnu

Kompozice:

nelineární vyprávění; rozděleno do 24 zpěvů; obsahuje přes 12 000 veršů

Prostor:

převážně Středozemní moře

Čas:

děj se odehrává během 10 let po skončení Trojské války

Význam sdělení (hlavní myšlenky díla):

oslava nezdolného hrdiny a antických bohů

LITERÁRNÍ HISTORIE - společensko-historické pozadí vzniku

Politická situace (mocenské konflikty, aj.):

1. olympijské hry ve starém Řecku (776 př.n.l.); pokračuje řecká kolonizace; nové řecké osady v Sýrii; údajně založení Říma Romulem (753 př.n.l.); řecká Sparta je aktivní v dobývání cizích území (kolem r. 715 př.n.l.); reforma římského kalendáře (713 př.n.l.)

Kontext literárního vývoje:

Hésiodos z Asker (polovina 7. stol. př.n.l.) - řecký antický básník

AUTOR

Život autora:

Homér (žil v 8. nebo 7. století př.n.l.) - nejstarší známý řecký básník; jeden z nejpobulárnějších antických básníků s obrovským vlivem na moderní autory; nar. se v Řecku (přesné místo není jasné – nejčastěji je uváděno město Smyrna nebo ostrov Chios) → údaje o jeho životě jsou velice sporné → byl například považován za slepého pcectného, což však vůbec nekoresponduje s jeho výbornou znalostí vyšší společenských kruhů známou z jeho děl → dodnes neexistují jasné důkazy, že někdo takový skutečně žil → popírá se i jeho autorství u známých eposů – Iliady a Odyssey – mezi jejich vznikem je podle výzkumů mezera 50-100 let → údajně zemřel na ostrově Íos

Vlivy na dané dílo:

antická mytologie

Vlivy na jeho tvorbu:

dokonalá znalost aristokratické vrstvy

Další autorova tvorba:

o autorství jeho děl se vedou spory; dále se mu připisuje epos Ilias, Homérské hymny, Žabomyší válka a různé oslavné lyrické básně nebo epigramy

Inspirace daným literárním dílem (film, dramatizace, aj.):

PŘEKLADY: Alexander Pope (do AJ); Otmar Vaňorný (do ČJ); FILM: Odysseův pohled (film Řecka/Francie/Itálie; 1995) – hrají: Harvey Keitel, aj. - zasazeno do moderní doby; Odyssea (animovaný film Československa/Vých. Německa; 1985)

Jak dílo inspirovalo další vývoj literatury:

na Homérova díla navázal nespočet moderních autorů – např. James Joyce; přímo Odysseou se inspirovali již Vergilius a Sofokles; značný vliv na moderní evropskou kulturu i chápání řecké mytologie

LITERÁRNÍ KRITIKA

Dobové vnímání díla a jeho proměny:

epos byl pozitivně přijímán již v antickém Řecku – předčítal se na veřejných místech a byl velice oblíbený

SROVNÁNÍ

Srovnání s vybraným literárním dílem:

Homér – Ilias (Odyssea na tento epos navazuje; Ilias je delším a vlivnějším dílem)